

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

7. Demotte, & vita.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

& in eodem ipso mense sit eadem cælorum constellatio. Prorsus difficile est concipere quomodo influant benigne in eum, qui tum nascitur septimo ac nono, maligne autem in eum qui octavo.

Mibi ratio videtur esse, quod qui nascitur septimo mense, habeat dispositiones tum, quæ resistere possint qualitatibus aduersantibus, quæ extra ventrem facile alias in eo causare possent, non possint vero tam facile intra ventrem. Si autem detineatur ulterius vsque ad octauum, illud temperamentum ac dispositio illa posset intra ventrem sic alterari, vt si prodeat tum, non possit qualitatibus inimicis obsistere; si vero ulterius detineatur vsque ad nonum, potest iterum dispositio, ac temperamentum eius reduci ad talem statum, vt ortus in lucem possit præferre se contra agentia aduersa.

Cur infantes aptiores sint ad actiones naturales, quàm animales.

38. *Quæres secundo*, cur infantes validi sunt, & apti ad actiones naturales nutritionis ac augmentationis, infirmi ac inepti ad actiones animales, hoc est, ad motum localem, stationem, sessionem.

Respondeo, quia illa ipsa dispositio corporis ipsorum, quæ aptior est ad vnas operationes, est ineptior ad alias nam molitudo ac teneritudo iuuans ad recipiendum augmentum, impedit sine dubio quo minus sint tam fortes, quam necessarium esset vt possint facile stare, & sedere.

Cur pueri maturius sapientes non diu viuunt, aut postea minus sapientia.

Quæres tertio, cur pueri, qui citius maturescunt ad sapientiam, aut non diu viuunt, aut postea plerumque minori polleant ingenio, vt colligitur experientia, quæ locum dedit proverbio: *Odi pueros præcoci sapientia.*

Respondeo, quia dispositio illa, quæ iuuat ad ingenium & prudentiam, minus apta est ad conseruationem vitæ pro illo statu; ac consequenter ad resistendum agentibus contrariis, quæ propterea vel adimunt vitam, vel certe aliam dispositionem ineptam prudentiæ introducent.

39. *Conimbricenses* videntur particularius huius rationem dare asserentes pueros propterea solere esse minus aptos ad prudentiam, quia nimio humore abundant, qui vel impedit, vel perturbat operationes sensuum, quibus comparamus sapientiam; vnde qui præmature sapiunt, oportet vt etiam habeant maturius siccitatem cerebri ad ingenium iuuantem, quæ siccitas cum progressu temporis excreuerit, aut inducet mortem, aut organum ineptius reddet ad operationes conducentes ad prudentiam. *Sed certe*, nisi recurratur ad præmissam nostram rationem, hæc per se non satisfacit; nam ij, in quibus siccitas mature producta est, quique propterea mature sapere incipiunt, solent diutius longe conseruare illam siccitatem & vitam consequenter, ac ingenium, quam ij quibus immature communicatur siccitas illa, & qui propterea immature sapere incipiunt: ergo licet ex immatura communicatione siccitatis posset fieri, quod minus diu viuerent, aut minus diu conseruarent ingenium, quam quibus mature communicatur; non sequitur tamen ex hoc præcisè, quod tanta esset differentia in conseruatione vitæ, aut prudentiæ inter vtrosque, quanta constat esse experientia.

Querunt præterea Conimbricenses, an esu arboris vitalis in Paradyso constitutæ, primi parentes & eorum posteritas, si maneret in Paradyso, conseruare possent perpetuo florem iuuentutis ex natura physica illius arboris. Sed hanc difficultatem vt mere Theologicam in ipsa Theologia examinandam relinquo.

QVÆSTIO VII.

De Morte, & Vita.

Quid vita.

40. **V**ita, de qua hic, est coniunctio animæ cum corpore; hanc coniunctionem Philosophus hic describit esse *permanentionem animæ vegetatricis cum calore*. Quam descriptionem explicare laborant *Conimbricenses*, sed certe vix ita explicari potest, quin patiatur multas difficultates, nam si maneret anima coniuncta corpori absque calore, aut cum frigore, homo adhuc viueret, & dum viuit, non solum habet animam coniunctam cum calore, sed cum aliis qualitatibus frigoris, humoris, siccitatis. Vnde longe facilius, & clarior est nostra descriptio.

Occasione autem forte istius Aristotelicæ definitio-

nis, querunt *Conimbricenses*, an ita calor ad functiones vitæ concurrat, vt non etiam concurrat per se frigus, sed solum per accidens, quatenus scilicet deferuit ad temperandum calorem. *Et respondent* affirmatiue cum *Galeno*, & aliis Medicis, vnde existimant, quod si quis temperatum haberet calorem absque vilo frigore, æque posset omnes operationes vitæ exercere, ac si haberet calorem; quod si verum esset, & eorum etiam sententia vera censenda esset: sed longe probabilius puto, vt homo, & idem est de cæteris animalibus, exigit ex natura sua temperamentum ex quatuor primis qualitatibus, & consequenter, frigus quod est vnum ex illis in aliquo gradu: ita etiam frigus per se concurrere ad operationes vitales ipsius, & non solum quatenus temperat calorem. *Nec refert* quod frigus excedens de se impediatur omnes actiones vitales: nam hinc non sequitur quin sit necessarium in aliquo gradu remisso. Quod confirmatur ex eo, quod etiam calor excedens impediatur illas operationes, quem tamen fatentur aduersarij per se ad illas concurrere, & non tantum per accidens.

Frigus enim currit per se ad operationes vitales.

Dices, cum *Conimbricensibus*, calori per accidens conuenire, quod impediatur illas operationes, frigori vero per se, vt colligitur ex eo, quod crescente frigore minuat perfectio in operando.

Contra, quia non potest ostendi quomodo id per accidens ipsi conueniat magis quam frigori. *Deinde*, si per accidens id conueniat calori, debet esse alia causa, quæ per se illum effectum facit, & talis assignari nequit. Ad probationem ipsorum dico, non minui virtutem operationem per frigus, donec venit ad intensionem aliquam, in qua noceat; idem autem sequitur etiam de calore; vnde illa probatio nihil concludit.

41. *Mors* definitur à *Conimbricensibus* esse *discessus animæ à corpore ob defectum innati caloris*. In qua descriptione vltima illa particula superfluit, & posset esse falsa, superfluit quidem, quia sufficeret pro descriptione mortis quod diceretur *discessus animæ à corpore*, posset autem esse falsa, quia Deus posset separare animam à corpore sine tali defectu, & tum esset mors absque illo defectu. *Deinde* licet esset verum quod nunquam posset contingere mors, nisi ob defectum caloris, tamen in definitionibus non debent principia extrinseca, neque ordo ad illa poni, nisi quando id esset necessarium ad res definitas ab aliis aliquibus rebus discernendas, vnde non recte quis describeret animam esse actum corporis organici potentia vitæ habentis, à solo Deo producibilem, quamuis non nisi à solo Deo produci posset.

Quid mors.

Melius ergo describitur mors esse *discessus animæ à corpore*. Vbi tamen per *discessum*, non debet intelligi *discessus*, qui fieret per motum, aut mutationem localem; sed ablatio coniunctionis animæ cum corpore, siue anima recedat localiter, aut etiam existat vlla ratione, siue non recedat nec existat, alias nulla animantia morerentur, præter hominem, quia nullorum aliorum animæ post separationem manent realiter existentes, aut consequenter recedunt localiter à corpore.

Quia vero moriuntur animalia duobus modis, per violentiam scilicet externam, vt gladio, submersione, suspendio, combustionem, & aliis similibus modis, & per senium, aut infirmitatem, duo mortis genera statui solent: vnum naturalis, quæ scilicet succedit, vel senio, vel infirmitate; aliud violentiæ, quæ adfertur per vim extrinsecam. In quo nulla potest esse difficultas, nisi de nomine.

QVÆSTIO VLTIMA.

De longitudine, & breuitate vitæ.

42. **A**liqua animalia aliis longius viuere, alia breuius, & ex hominibus ipsis quosdam ad plures annos, quosdam ad pauciores protrahere suos dies, notissimum est quotidiana experientia, ad quod iuuare non dubium est complexionem intrinsecam animalis, influxum celestium corporum, conditionem loci, victus rationem, & absentiam ac præsentiam causarum, quæ per vim, aut violentiam eripere possunt vitam, nec de hac re plus spectare mihi videtur ad hoc institutum. Vnde hæc sufficiant de Paruis Naturalibus ad Dei gloriam.

Vnde proveniat longitudo, & breuitas vitæ.

TRACTA